

Skärholmens stadsdelsnämnd
Box 503
127 26 Skärholmen

INKOM
Skärholmens stadsdelsförvaltning

2017-02-24

Ärendet

Tillsyn av Skärholmens stadsdelsnämnds handläggning av anmälningar som inkommer från anmälningspliktiga enligt 6 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg, IVO, ställer krav på att nämnden ska säkerställa att:

- Beslut att inleda eller inte inleda utredning fattas och dokumenteras.
- Beslut fattas om att skyndsamt inleda utredning enligt 7 § LVM efter inkommen anmälan enligt 6 § LVM.
- Nämnden inleder utredning då det av anmälan eller förhandsbedömning framgår att det kan finnas skäl att bereda någon tvångsvård.
- Det av dokumentationen framgår på vems initiativ ett hembesök sker.
- Externa kontakter inte förekommer inom ramen för en förhandsbedömning. *ANSTÅND TILL 2017-04-28 /mj*

Nämnden ska senast den 28 mars 2017 redovisa till IVO vilka åtgärder nämnden har vidtagit och planerar att vidta. Av redovisningen ska framgå vem som ansvarar för åtgärderna och tidsplan för dessa.

Skälen för beslutet

Nämnden har inte fattat formella beslut om att inleda eller inte inleda utredning

IVO konstaterar att det är en brist att nämnden, vid inkomna anmälningar enligt 6 § LVM, inte har fattat beslut om att inleda eller inte inleda utredning enligt 7 § LVM eller enligt 11 kap. socialtjänstlagen (2011:453), SoL.

I tre förhandsbedömningar av åtta som initierats utifrån inkomna anmälningar enligt 6 § LVM har nämnden inte fattat formella beslut om att inleda eller inte inleda utredningar.

Vid kommunikering instämmer nämnden i att beslut om att inte inleda utredning inte har fattats tydligt. Förvaltningen gör ställningstagande om att det inte föreligger skäl för ett omedelbart omhändertagande enligt 13 § LVM men saknar beslut om att inleda utredning enligt LVM eller SoL.

Av 5 kap. 2 § SOSFS 2014:5 framgår följande. Om nämnden efter en förhandsbedömning beslutat att inte inleda en utredning enligt SoL, ska detta dokumenteras med uppgifter om att en utredning inte inleds, skälen för nämndens beslut, beslutsdatum och namn och befattning eller titel på den som har fattat beslutet.

Vidare framgår av 5 kap. 3 § SOSFS 2014:5 att om förhandsbedömningen leder till ett beslut att inleda en utredning ska detta dokumenteras i journalen. Även datum för beslutet samt namn och befattning eller titel på den som har fattat beslutet ska dokumenteras.

Nämnden har utifrån inkommen anmälan enligt 6 § LVM inte skyndsamt inlett utredning enligt 7 § LVM

IVO bedömer att nämnden brustit då den inte skyndsamt har inlett utredning enligt 7 § LVM sedan en anmälan enligt 6 § LVM inkommit från sjukvården.

I aktuellt ärende har nämnden först 17 dagar efter att anmälan enligt 6 § LVM inkommit gjort bedömning och fattat beslut om att inleda utredning enligt 7 § LVM vilket, enligt IVO:s bedömning, inte kan betraktas som skyndsamt handläggning.

Enligt 6 § LVM är myndigheter som i sin verksamhet regelbundet kommer i kontakt med missbrukare skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de får kännedom om att någon kan antas vara i behov av vård enligt denna lag. Socialnämnden ska enligt 7 § LVM inleda utredning, när den genom anmälan enligt 6 § LVM eller på något annat sätt har fått kännedom om att det kan finnas skäl att bereda någon tvångsvård.

I 7 § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelse om en skyndsamt handläggning. Någon exakt tidsgräns kan vara svår att definiera och avgörs till stor del av de uppgifter som har lämnats i anmälan. Rättssäkerheten för den enskilde kräver dock att en förhandsbedömning sker skyndsamt. Är det fråga om en akut situation, t.ex. situationer som

skulle kunna föranleda omdelbara tvångsåtgärder är tidsutrymmet för en förhandsbedömning litet eller närmast obefintligt.

Nämnden har brustit genom att inte inleda utredning

Mot bakgrund av de allvarliga uppgifter som framkommit i en av de granskade förhandsbedömningarna bedömer IVO att nämnden brustit då den inte har inlett utredning enligt 7 § LVM. IVO grundar sin bedömning på att det i 7 § LVM uttalas att socialnämnden ska inleda utredning när den genom anmälan enligt 6 § LVM eller på något annat sätt fått kännedom om att det kan finnas skäl att bereda någon tvångsvård.

Enligt IVO:s bedömning innebär detta att utredning enligt 7 § LVM som huvudregel ska inledas när en anmälan enligt 6 § inkommer till nämnden. Undantag från denna skyldighet får endast göras i de fall anmälan är felaktig, d.v.s. saknar uppgifter om oro för missbruk eller uppenbart innehåller felaktiga uppgifter. Andra undantag kan vara då den enskildes önskan om frivillig vård är trovärdig eller att utredning enligt 11 kap. § SoL redan pågår avseende missbruksproblematiken.

IVO menar att det av anmälan samt av det läkarintyg från sjukvården som inkom tre dagar efter anmälan fanns uppgifter om att hen har ett fortgående missbruk, att hen saknar insikt om sitt missbruk och att hen inte vill ha stöd av socialtjänsten. IVO menar således att det fanns tillräcklig grund för att en utredning enligt 7 § LVM skulle ha inletts och att en utredning skulle ha gett nämnden bättre underlag för att beslutat om den skulle ha ansökt om tvångsvård eller inte.

Anmälan gällande en ung vuxen född -90 (i texten omnämnd som NN), som vid tiden för anmälan var inlagd enligt lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (LPT) för misstänkt drogutlöst psykos av paranoid karaktär. NN har enligt egen uppgift tagit amfetamin sedan 13 års ålder. Enligt anhörig röker NN THC (tetrahydracannabinol – det huvudsakliga aktiva ämnet i cannabis) dagligen. Hen tar även amfetamin regelbundet, dock oklart hur ofta. NN har ingen insikt om farligheten med sitt missbruk. Frivilliga åtgärder enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) är inte tillämpliga. På grund av sitt psykiska tillstånd är NN inte i stånd att fatta beslut om sitt mående och hen vill inte ha hjälp.

Av läkarintyget som inkommer till nämnden två dagar efter anmälan framgår att NN har vårdats med stöd av lagen om psykiatrisk tvångsvård (1991:1128), LPT, våren 2016 för drogutlöst psykos. NN blev återigen vårdad med stöd av LPT i slutet av sommaren 2016 i sex dygn på grund av drogutlöst psykos. NN medger dagligt bruk av cannabis. Enligt läkarintyget finns det stor sannolikhet att hen återgår

till sitt missbruk av cannabis och om NN samtidigt missbrukar amfetamin finns det risk att hen skadat sig själv och andra i närheten.

Vid samtal med handläggare önskar inte NN någon hjälp. Fem dagar efter inkommen anmälan fattas beslut om att inte inleda utredning.

Av granskade förhandsbedömningar framgår följande. Utifrån en ny anmälan enligt 6 § LVM avseende NN som gjordes vid ett senare tillfälle inledde nämnden utredning enligt 7 § LVM. Detta undantar dock inte nämnden från dess ansvar om att utredning skulle ha inletts redan vid den tidigare ovan nämnda anmälan.

Som tidigare nämnts framgår följande av 6 § LVM. Myndigheter, som i sin verksamhet regelbundet kommer i kontakt med missbrukare, är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de får kännedom om att någon kan antas vara i behov av vård enligt denna lag. Socialnämnden ska enligt 7 § LVM inleda utredning, när den genom anmälan enligt 6 § LVM eller på något annat sätt har fått kännedom om att det kan finnas skäl att bereda någon tvångsvård.

Hembesök under förhandsbedömning

IVO bedömer att nämnden har brustit i sin handläggning då den i två fall inte har dokumenterat på vems initiativ nämnden har genomfört hembesök.

Beträffande hembesök inom ramen av en förhandsbedömning anser IVO att nämnden ska inleda utredning i de fall den anser att ett hembesök är påkallat utifrån innehållet i en inkommen anmälan. Hembesök som sker på nämndens initiativ är en åtgärd som av den enskilde kan uppfattas som starkt integritetskränkande. IVO anser därmed att nämnden i varje situation behöver väga de intrång i den personliga integriteten ett hembesök kan tänkas medföra mot de intressen nämnden ska tillgodose. IVO:s uppfattning är att hembesök inom ramen av en förhandsbedömning endast kan ske om den enskilde själv efterfrågar detta. Det ska då tydligt framgå av dokumentationen att hembesök initierats av den enskilde.

I två förhandsbedömningar framkom att nämnden gjorde hembesök inom ramen för förhandsbedömningen. Inte i något av dessa fall framgick att den enskilde initierat hembesöket.

Vid kommunikering uppger nämnden att det inte tydligt har dokumenterats på vems initiativ som beslut om att göra ett hembesök har fattats och nämnden ser detta som ett förbättringsområde.

Av förarbetena till den tidigare socialtjänstlagen (1980:620) framgår att hembesök bör ses som en utredningsåtgärd (prop. 1979/80:1 s. 400). JO

har i ett flertal beslut uttalat sig om hembesök, bl a JO 3870-1997, 1209-2011, 1095-1994, 2914-2011.

Externa kontakter under förhandsbedömning

IVO anser att nämnden brustit i sin handläggning genom att i en förhandsbedömning tagit kontakt med en anhörig till personen som anmälts till nämnden enligt 6 § LVM. Inom ramen för en förhandsbedömning får kontakt endast tas med anmälaren för förtydliganden och inhämtande av kompletterande uppgifter till anmälan samt med den som anmälan berör. Kontakter med andra, även efter samtycke från den enskilde, är att betrakta som en utredningsåtgärd.

JO har i flera beslut uttalat sig i frågan, bland annat i JO 1995/96 s. 312, där JO menar att om utredningsåtgärder vidtas, t.ex. kontakt med någon annan än den hjälpbehövande kan det innebära att en utredning inletts. I hantering av anmälningar behöver socialnämnden även beakta bestämmelser om sekretess.

Underlag

IVO:s granskning omfattade följande. Samtliga åtta inkomna anmälningar med tillhörande dokumentation avseende 6 § LVM som hade inkommit från och med 1 juli 2016 och framåt oavsett om de hade avslutats med att utredning enligt 7 § LVM inleds eller inte.

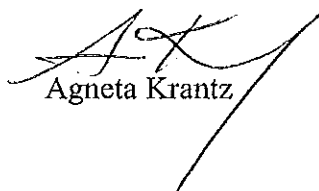
Ytterligare information

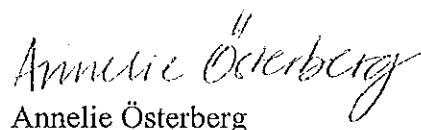
Utifrån en inkommen anmälan till IVO (dnr. 7.3-29716/2016) rörande Skärholmens stadsdelsnämnd hantering av inkomna anmälningar enligt 6 § LVM genomförde IVO den 10 november 2016 en förannmäld inspektion vid nämnd stadsdelsnämnd.

Intervjuunderlag har faktagranskats och beslutsunderlaget har kommunicerats.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Agneta Krantz. I den slutliga handläggningen har inspektörerna Ulf Modin och Jenni Ralph deltagit. Inspektören Annelie Österberg har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Agneta Krantz

Annelie Österberg